

KURUM İÇİ YATAY GEÇİŞ VE ÇİFT ANADAL PROGRAMI YAPAN ÖĞRENCİLERİN FARKLI BİR ALANA YÖNELMELERİNİN KARIYER DANIŞMANLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ*

*AN EXAMINATION OF THE ORIENTATION OF STUDENTS WHO MAKE
INTERNAL TRANSFER AND DOUBLE MAJOR PROGRAMS TO A DIFFERENT
FIELD IN TERMS OF CAREER COUNSELING*

Eda TATLI¹

Özet:

Bu çalışma üniversitelerde çift anadal ve kurum içi geçiş yapan öğrencilerin kariyer yapma kararı ve kariyer seçimindeki kararsızlıklarında anne baba eğitim durumu, algılanan ilgi durumu, aile etkisinin alt boyutları (bilgi destek, aile beklentisi, maddi destek ve değer-inanç) değişkenleri arasında anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma iki devlet üniversitesi ve iki özel üniversitede ÇAP ve KİYG yapmış ve yapıyor olan (2.,3. ve 4. sınıf) 82 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde Kişisel Bilgi Formu (KBF), Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği (MSBÖ), Kariyer Gelişiminde Aile Etkisi Ölçeği (KGAEÖ), Kariyer Kararı Yetkinlik Beklentisi Ölçeği (KKYBÖ) ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nicel veriler Kruskal-Wallis testi ve Mann Whitney U Testi kullanılarak analiz yapılmıştır. Bu çalışmanın bulgularında ise ÇAP ve KİYG yapan üniversite öğrencilerinin kariyer sürecindeki değişikliklerinde ailenin bilgi konusunda ve maddi konudaki desteğin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kariyer kararsızlığı, Meslek seçimi, Kariyer tercihi, kurum içi yatay geçiş ve çift anadal.

Abstract:

This study aims to investigate whether there are significant differences between the educational status of parents, perceived interest status, and the sub-dimensions of family influence (information support, family expectations, financial support, and values-beliefs) in the career decision and career choice indecision of students who double major and transfer within the institution in universities. The study was conducted with 82 university students in their 2nd, 3rd, and 4th years who were enrolled in and were currently pursuing a double major or transfer program in two state universities and two private universities. In

* Bu çalışma Prof. Dr. Ahmet Ragıp Özpolat danışmanlığında hazırlanan “Kurum içi yatay geçiş ve çift anadal programı yapan öğrencilerin farklı bir alana yönelmelerinin kariyer danışmanlığı açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

¹ Uzman Psikolojik Danışman, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık AD., edatli2580@gmail.com, ORCID: 0009-0007-2643-2564.

the data collection process, the Personal Information Form (KBF), Career Outcome Expectation Scale (MSBÖ), Family Influence in Career Development Scale (KGAEÖ), Career Decision Competence Expectation Scale (KKYBÖ), and semi-Structured Interview Form were used. Quantitative data obtained in the research were analyzed using the Kruskal-Wallis test and Mann Whitney U Test. The findings of this study suggest that in the career development of university students who pursue a double major or transfer within the institution, family support in terms of information and financial matters plays an important role.

Keywords: Career indecision, Career choice, Career choice, internal transfer and double major.

Giriş

Bireylerin hayatında seçtiği mesleğin önemli bir yeri vardır. Çünkü bireyin mesleği günlük faaliyetlerinde ve hayatındaki konumunu belirler. Aynı zamanda bireylerin kariyeri; toplum içerisindeki yerini, iletişim sağlayacağı kişileri, sosyal faaliyetlerini ve bunlar gibi yaşam kalitesini etkilemektedir (Aydın, 2014; Kaval & Gökoğlan, 2020). Bu açıdan öğrencilerin ilkokuldan ortaokul ve liseye, liseden de yükseköğretime geçişte, kariyerle ilgili aldıkları kararlar çok önemlidir. Bu eğitim kademelerinde bireyin meslek seçimi kararı üzerinde psikolojik, sosyolojik, ekonomik, politik ve cinsiyet gibi faktörler rol oynamaktadır (Pişkin, 2012, s.43). Burada öğrenciye bağlı olan yetenek, ilgi ve mesleki değerler gibi kişiye ait psikolojik özellikler de önem taşır (Büyüköz-Kavas, 2005). Sosyolojik olarak ise, aile, çevre, ekonomik düzey öğrencilerin meslek seçiminde önemli etkenlerdendir (Pişkin, 2012, s. 62-73; Kaval & Gökoğlan, 2020).

Gerçekten de Türkiye'de öğrencilerin meslek seçiminde ekonomik kaygılar, kolay ve erken iş bulma, ekonomik bir gelire kavuşma arzusu büyük önem kazanmıştır. Bu etmenler bireyin ilgi, yetenek ve isteklerine uygun meslekleri seçmesini uyumlu olmayabilir. Ayrıca, öğrencilerin üniversiteye girişte sınavında almış olduğu puan ve sıralama, öğrenciye uygun bir mesleğe yönelmesini önleyebilir (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere kariyer kararsızlığına sebep olan birçok etmen bulunmaktadır (Gardon 2007). Bunlar; *mesleklerle ilgili bilgi yetersizliği* (bilgi destek ve KİYG ile bağlı), *birden fazla potansiyele sahip olmak* (ÇAP ile ilgili), *kişilik özellikleri ve çevresel özellikler* olarak belirtilmektedir. Crites (1969) kariyer kararsızlığının oluşmasında birden fazla alanda yetenekli olmak ve birden fazla alana ilgi duymak (ÇAP) ile karar vermede zorluk yaşamak (KİYG) gibi konulara vurgu yapmıştır. Kariyer kararsızlığında etkili olan sebepleri Osipow ve Fitzgerald (1996) sekiz başlıkta ele almıştır. Bunlar; *bireyin birden fazla alanda yeteneğe sahip olması* (ÇAP ile ilgili), *kariyer olgunluğu seviyesinin düşük olması*, *bireyin yetenek, ilgi ve değerlerin gelişmemesi*, *bireyin meslekler konusundaki bilgisinin eksik olması* (bilgi destek ve KİYG), *bireyin amacının olmaması*, *ailenin istekleri ile bireyin isteklerinin uyuşmaması*, *bireyin işlevsel olmayan düşüncelerinin olması*, *bireyin karar alma kaygısının fazla olması ve bireyin problem çözme becerilerinin yetersiz olmasıdır* (Aydın, 2014).

Bireyin doğru veya yanlış olarak seçtikleri kariyerle ilgili eğitimi, ya meslek liselerinde ya da üniversitelerde (önlisans ve lisans) alabilirler. Gerçekten de yükseköğretimin temel amaçlarından biri de önlisans ve lisans öğrencilerini bir meslek alanında eğitmek ve meslek sahibi yapmaktır. Türkiye'de üniversite öğrencileri, ÖSYM sınavında aldıkları puana göre tercihlerini yapmakta ve bir yükseköğretim programına kayıt yaptırmaktadırlar. Ancak, öğrencilerin bu tercihleri onların ilgi, yetenek ve isteklerine

uygun olarak gerçekleştiğini söylemek pek de mümkün değildir. Hatta Almanya gibi çok erken yaşta çocukların ilgi ve yeteneklerinin tespit edildiği ülkelerde bile öğrencilerin gerek eğitim sürecinde gerekse meslek hayatında eğitim programlarını ve mesleklerini değiştirdikleri bilinen bir gerçektir (Semerci, 2015).

Yükseköğrenimi sırasında "kariyer kararsızlığı" yaşayan öğrenciler için kurum içi yatay geçiş ve çift anadal programları önemli bir fırsat oluşturmaktadır. Kurum içi yatay geçiş, aynı üniversitede okuyan öğrencilerin başka bir programa 3. ve 5. yarıyılıda geçiş yapmasıdır (YÖK yönetmeliği 2010, Madde 4i). Çift anadal programı, tıpkı kurumiçi yatay geçişte olduğu gibi, 3 ve 5. yarıyılıda başarılı öğrencilerin eş zamanlı ders alıp, aynı yükseköğretim kurumundan iki ayrı programdan diploma almasını sağlamaktadır (YÖK yönetmeliği, 2010, Madde 4a). Bunun dışında, öğrencilerin öngörülen şartları taşıması kaydıyla aynı yükseköğretim kurumu içinde başka bir diploma programından belirli sayıda ders almak suretiyle yandal belgesi de alabilmektedir. Ancak, yandal programı doğrudan kariyer değiştirmeye ilgisi olmadığı için, çalışmamızın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Kurum İçi Yatay Geçiş (KİYG) ve Çift Anadal Programı (ÇAP), üniversite öğrencilerine meslek seçimi konusunda, ilgi, istek ve yeteneklerine uygun yeni bir fırsat tanımaktadır. KİYG ve ÇAP meslek seçimi konusunda kararsız ve isteksiz olan öğrencilerin gelecekte yaşayacakları sorunlara, zaman kaybetmeksizin bir çözüm oluşturması açısından da önem taşımaktadır. Çünkü üniversite öğretimi öncesinde, yeterli mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmeti alamamış öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine uygun meslek seçmesi tesadüflere kalmıştır. Oysa üniversite öğrencilerinin kendilerine uygun mesleği bilinçli olarak seçmeleri ve tercihlerini yapmaları gerekmektedir. Türkiye'de mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetinin yeterli olmadığı yönündeki yaygın görüş (Çelik-Örücü, 2015; Carvalho vd., 2023) dikkate alındığında konunun ne kadar önemli olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Nitekim ülkemizde kariyer konusuyla ilgili olarak yapılan çalışmalarda daha çok *kariyer kararsızlığı, kariyer gelişimi ve kariyer kararı verme döneminin öncesinde ve sonrasında meydana gelen problemlerin* çokça incelendiği görülmektedir.

Kariyer kararsızlığı yaşayan öğrenciler aslında ortaöğretimden yükseköğretime başarılı bir şekilde geçiş yapmış olsalar bile önemli bir yükümlülük, hatta sorumluluk altına girmektedir. Bu yükümlülüğü kaldıramayan öğrenciler yükseköğrenimlerinde birçok sıkıntı ile karşılaşmaktadırlar. Bu sıkıntıların sebebi ise çoğunlukla öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun bir kariyer kararı alamamaları ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Gerçekten de birçok öğrenci kendi ilgi ve yeteneklerini tanımadan kararlar almaktadır (Maree vd., 2022). Oysa üniversite hayatı öğrenciler için önemli bir girişimcilik dönemi olup, kariyer seçimleri ve akademik başarılarıyla ilgili pek çok kaygıların yaşandığı dönemi kapsamaktadır. Kariyer seçimi ile ilgili sıkıntılar yaşayan bu gibi öğrenciler için ÇAP ve KİYG ikinci bir imkân olarak kabul edilmektedir (Ran vd., 2022).

Bu araştırmada üniversitelerde çift anadal ve kurum içi geçiş yapan öğrencilerin kariyer yapma kararı ve kariyer seçimleri incelenmiştir. Öğrencilerin kariyer kararsızlıklarında etkili oldukları *anne baba eğitim durumu, algılanan ilgi durumu, bilgi destek, aile beklentisi, maddi destek ve değer-inanç* değişkenlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada problem olarak, *"üniversitelerde uygulanan KİYG ve ÇAP ilgili olarak, iki devlet ve iki özel üniversitede, kurum içi yatay geçiş ve çift anadal yapan öğrencilerin mesleki kararındaki değişikliklerin sebeplerini kariyer kararsızlığı ve kariyer danışmanlığı açısından incelemek"* olarak belirlenmiştir. Bu ana problem ışığında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

Alt problemler

1. Öğrencilerin kariyer kararsızlığında algılanan anne-baba eğitim durumu açısından fark var mıdır?
2. Öğrencilerin kariyer kararsızlığında ailenin beklentileri açısından fark var mıdır?
3. Öğrencilerin kariyer kararsızlığında algılanan ilgi durumu açısından fark var mıdır?
4. Öğrencilerin kariyer kararsızlığında cinsiyet açısından fark var mıdır?
5. Öğrencilerin kariyer kararsızlığına yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma modeli (deseni)

Araştırmada nicel ve nitel yaklaşımları içeren karma (mixed) araştırma desenlerinden açıklayıcı desen (explanatory design) kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmada kullanılan açıklayıcı araştırma deseni için; önce nicel veriler toplanıp sonra toplanan bu nicel verilerin sonuçlarını açıklamak amacıyla nitel verilerin toplanması için oluşturulan araştırma desendir. Nitel aşamanın soruları ise ilk aşamada toplanan nicel verilerin sonuçları doğrultusunda oluşturulmaktadır (Creswell ve Plano-Clark 2007; Mertens, 2019; Creswell, 2012). Bu araştırma, ağırlıklı olarak nicel araştırmaya uygun tasarlanmakla birlikte nicel verilerden çıkan sonuçları açıklamak için nitel veriler kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, iki devlet üniversitesinde ve iki özel üniversitesinde ÇAP ve KİYG yapmış 28 erkek 54 kız olan toplam 82 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örneklem, diğer örneklem tekniklerine göre elde edilmesi çabuk, ucuz ve hızlı olması ve verilere kolaylıkla ulaşıldığı için nitel araştırmalarda sık kullanılan yöntemlerden birisidir (Gürbüz & Şahin, 2018). Bu çalışmamızda maliyet açısından ve araştırmanın amacına uygun olarak ulaşılabilir bireyler seçilerek örnekleme alındığı için kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışma sürecinde araştırmanın amaçları doğrultusunda nicel için Kişisel Bilgi Formu (KBF), Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği (MSBÖ), Kariyer Gelişiminde Aile Etkisi Ölçeği (KGAEÖ) ve Kariyer Kararı Yetkinlik Beklentisi Ölçeği (KKYBÖ) nitel için ise Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği veri toplama araçları kullanılmıştır. Bu ölçüm araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğrenciler hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı ve danışman görüşüyle sekiz sorudan oluşan kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan sorular araştırma amacına uygun olacak şekilde oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin cinsiyeti, öğrenim türü, sınıfı, anne-babanın tutumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, sosyal-ekonomik durum ve ilgi alanlarını kapsayan sorular bulunmaktadır.

Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği

McWhirter ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen mesleki sonuç beklentisi ölçeği Işık (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. MSB ölçeği 4'lü (1 Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Katılıyorum, Tamamıyla Katılıyorum) likert şeklinde ve 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 48 iken en düşük puan 12'dir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını ise .83 ve korelasyon katsayısı .74'tur. Bu çalışma için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .901 olarak bulunmuştur.

Kariyer Gelişiminde Aile Etkisi Ölçeği

Found ve diğerleri (2010) tarafından kariyer gelişiminde aile etkisini belirlemek için geliştirilen ölçek Akın ve diğerleri (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 22 maddeden, 6'lı (1 Hiç katılmıyorum, Çoğunlukla Katılmıyorum, Kısmen Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Çoğunlukla Katılıyorum, Tamamen katılıyorum) likert tipinden ve dört alt boyuttan [Bilgisel destek (8 madde), ailenin beklentileri (6madde), maddi destek (5 madde), değerler/inançlar (3madde)] oluşmaktadır. Ölçekte 15. ve 17. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 132 iken en düşük puan 22'dir. Doğrulayıcı faktör analizi kullanarak ölçeğin yapı geçerliliği hesaplanmıştır. 22 maddeden oluşan dört alt boyutlu KGAEÖ'nin boyutları arasında uyum sağladığı belirlenmiştir ($\chi^2 = 472,84$ sd=198, P=0.00, PMSEA=.62, CFI=.96, IFI=.96, RFI=.92, SRMR=.081). Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı. 83 ve korelasyon katsayısı. 28 ile .84 arasında hesaplanmıştır. Ölçeğin .34 ile .90 arasında faktör yükleri sıralanmıştır. Bu çalışma için Cronbach alfa değeri ise .749'dur.

Kariyer Kararı Yetkinlik Beklentisi Ölçeği

Benz ve diğerleri (1996) tarafından kariyer kararında üniversite öğrencilerinin yetkinliklerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek Işık (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Ölçek 25 maddeden, 5'li (Hiç güvenmiyorum, Güvenmiyorum, Çok az güveniyorum, Güveniyorum, Çok güveniyorum) likert tipinden ve 5 alt boyuttan (Hedef belirleme, kendini doğru bir şekilde değerlendirme, plan yapma, problem çözme ve mesleklerle ilgili bilgi toplama) oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 125 iken en düşük puan 25'dir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) beş faktörlü alt boyut arasında uyum olup olmadığını incelemek için kullanılmıştır. 25 maddeden oluşan beş alt boyutlu ölçeğin DFA sonuçlarına göre, $\chi^2 = 336,73$ (sd=246, p<.01) olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .88olarak hesaplanmıştır. Bu çalışma için hesaplanan Cronbach alfa katsayı değeri ise .929' dur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği

Görüşme, belirli amaçlar doğrultusunda bireylerin duygu, düşünce, inanç ve bakış açılarını incelemek için birebir ve yüz yüze görüşme şeklinde yapılan nicel ve nitel araştırmalarda yaygın bir şekilde kullanılan veri toplama aracıdır (Tanrıören, 2011). Çalışmamızda çift anadal ve kurum içi yatay geçiş programı öğrencilerine yapılan görüşme tekniği ile hedefe uygun şekilde verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Çünkü, yapılan görüşmeler güvenilir olduğu için araştırmacılar bu yönteme daha fazla ragbet etmektedir (Şahin, 2014, s.152). Bu sebeple araştırmada nicel verileri desteklemek için nitel veri aracı olarak belirtilen yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda öncelikle taslak görüşme formu hazırlanmıştır. Daha sonra taslak görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş, uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son şekli hazırlanmıştır. Görüşme 6 öğrenci ile gerçekleştirilip görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmelere başlanmadan önce katılımcılar etik kurallar (kimlik bilgilerinin gizliliği, isimlerinin kodlanacağı gibi) konusunda bilgilendirilmiştir.

Veri Analizi

Verilerin analiz sürecinde öncelikle elde edilen nicel veriler SPSS 24.0 paket programına aktarılmıştır. Nitel veriler ise transkript edilerek analiz edilmek üzere hazırlanıp betimsel analizi kullanılmıştır. Araştırma sorularına bağlı kalınarak her bir değişkene ilişkin elde edilen nicel verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için de normallik analizi yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 30'un üzerinde olduğu için

normallik analizi için Kolmogorov Smirnov normallik testi kullanılmıştır (Can, 2017; Karaatlı, 2017). Normallik analizi sonucunda verilerin normal dağılmadığı görülmüş ve nonparametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırmanın nicel ve nitel analizi aşağıda Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın nicel ve nitel analizi

Bulgular

Üniversitede KYG ve ÇAP'ı yapan öğrencilerinin Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, kariyer kararsızlığında mesleki sonuç beklentisi ölçeğine göre anne eğitim durumu ($X^2_{(5)} = 5.622, p = .345, p > .05$) ve baba eğitim durumu ($X^2_{(5)} = 5.150, p = .398, p > .05$) değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin kariyer kararsızlığında kariyer kararı yetkinlik beklentisi ölçeğinden Kruskal-Wallis testi sonuçlarından elde edilen verilere göre anne eğitim durumu değişkeni ($X^2_{(5)} = 8.193, p = .146, p > .05$) ve baba eğitim durumu değişkeni ($X^2_{(5)} = 4.295, p = .508, p > .05$) açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Üniversite de KYG ve ÇAP'ı yapan öğrencilerin kariyer kararsızlığında kariyer gelişiminde aile etkisi ölçeğine göre bilgi destek, aile etkisi, maddi destek ve değer-inanç düzeyleri arasında toplam puan farklarının olup olmadığını test etmek amacıyla Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. KGAE Ölçeğinden Elde Edilen Puanlara İlişkin Kruskal Wallis Testi Analiz Sonuçları

Etkisi Alt Boyutu	Aile	N	Sıralar Ortalaması	sd	X^2	p
Destek	Bilgi	17	54.26			
Destek	Maddi	31	32.61	2	9.419	.009*
İnanç	Değer	33	42.05			

(KGAEÖ: Kariyer Gelişiminde Aile Etkisi Ölçeği)

Tablo 1 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin kariyer kararsızlığında kariyer gelişiminde aile etkisi ölçeğinden elde edilen verilere göre, bilgi destek, maddi destek, değer inanç alt boyutları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir $X^2_{(2)} = 9.419, p = .009, (p < .05)$. Analiz sonucunda hangi alt boyutlar arasında anlamlı fark olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır, Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. KGAE Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Alt Boyutlarına İlişkin Mann Whitney Testi Analiz Sonuçları

Etkisi	Aile	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
destek	Bilgi	7	32.7	557.50	122.50	.00
di destek	Mad	1	19.9	618.50	0	2
di destek	Mad	3	28.6	888.50	392.50	.11
r inanç	Değ	3	36.1	1191.5	0	0
destek	Bilgi	7	30.4	518.00	196.00	.08
r inanç	Değ	3	22.9	757.00	0	3

Tablo 2 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin kariyer kararsızlığında aile etkisi ölçeğinin alt boyutlarına göre bilgi destek- maddi destek alt boyutları arasında ($U = 122.500; p = .002$) anlamlı bir farklılık bulgulanmıştır. Sıralar ortalamasına bakıldığında bu bulgu, kariyer kararsızlığı yaşayan üniversite öğrencilerinin bilgi destek açısından aile etkisi puanları, kariyer kararsızlığı yaşayan üniversite öğrencilerinin maddi destek açısından aile etkisi puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Maddi destek ve değer inanç alt boyutları arasında ($U = 392.50; p = .110$) anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Sıralar ortalamasına bakıldığında bu bulgu, kariyer kararsızlığı

yaşayan üniversite öğrencilerinin maddi destek açısından aile etkisi puanları, kariyer kararsızlığı yaşayan üniversite öğrencilerinin değer-inanç açısından aile etkisi puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Bilgi destek ve değer inanç alt boyutları arasında ($U= 196.000$; $p= .083$) anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu sıralar ortalamasında, kariyer kararsızlığı yaşayan üniversite öğrencilerinin bilgi destek açısından aile etkisi puanları, kariyer kararsızlığı yaşayan üniversite öğrencilerinin değer-inanç açısından aile etkisi puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversitede KYG ve ÇAP'ı yapan öğrencilerin kariyer kararsızlığında mesleki sonuç beklentisi ölçeğinden ($\chi^2_{(6)}= 1.935$, $p= .926$, $p>.05$) ve yetkinlik beklentisi ölçeğinden ($\chi^2_{(6)}= 3.502$, $p= .744$, ($p>.05$) elde edilen verilere göre algılanan ilgi durumu değişkeni (ikna, ticaret, iş ayrıntıları, edebiyat, güzel sanatlar, müzik, sosyal yardım) Kruskal Wallis Testi sonuçları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Üniversitede KYG ve ÇAP'ı yapan öğrencilerin kariyer kararsızlığında mesleki sonuç beklentisi ölçeği ve kariyer kararı yetkinlik beklentisi ölçeğine göre cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin kariyer kararsızlığında mesleki sonuç beklentisi ölçeği ($U= 719.500$; $p= .720$) ve kariyer kararı yetkinlik beklentisi ölçeğinden ($U= 693.000$; $p= .538$) elde edilen verilere göre, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin KYG/ÇAP programına geçiş yapmalarının nedenlerini tespit etmek için öğrencilere üç soru sorulmuştur. Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlar teker teker değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin KYG/ÇAP programına geçiş yapmalarının nedenlerine ilişkin görüşme bulguları

G.S/1. Öğrencilerin KYG/ÇAP yapmalarında etkili olan nedenlere yönelik görüşleri		
Kategori	Örnek Öğrenci İfadesi	f
İlgi	"Fen bilgisinden matematiğe ÇAP yaptım. Fen bilgisinin ataması düşük olduğu için ve ileride matematiğe yönelik kariyerini daha iyi geliştirebileceğini düşündüğüm için ÇAP yaptım. Matematik bölümünü önceden de istiyordum ÇAP ile bu isteğini gerçekleştirdim. Matematiğe karşı ilgim sorulduğunda genellikle kafa dinlendirmek için geometri matematik sorularını çözerek vakit geçiririm. YGS tercihlerinde matematik öğretmenliği hiç yazmamıştım. Fen bilgisi bölümünü sağlık düşündüğüm için yazdım (Ö3)".	5
İş kaygısı	"Geçiş yapmamın bir diğer sebebi ise atama kolaylığından dolayı yaptım. Edebiyat bölümünde yeteneğim daha fazla fakat şartların Türkçe öğretmenliğini seçmemde daha olanaklı olduğu için geçiş yaptım (Ö6)".	1
Zorunluluk	"Edebiyat bölümünden Türkçe öğretmenliğine KYG yaptım. KYG yapmamda en	1

	<i>önemli etken sağlık problemlerimdi ve bu sağlık problemlerimden dolayı mecburi yapmam gerekiyordu (Ö6)".</i>	
G.S/2. Öğrencilerin KİYG/ÇAP yapmalarında etkili olan nedenlerin hangisinin en vazgeçilmez olduğu ve bunun nedenlerine yönelik görüşleri		
Kategori	Örnek Öğrenci İfadesi	f
İlgi	<i>"Okul öncesi öğretmenliğini sevmemin nedeni çocuklarla çok iyi vakit geçirmem ve bundan haz almamdır. Ailevi olarak hiç bir sıkıntı yaşamadım kendime bıraktılar. Maddi durum açısından düşünmedim ve atama durumu iyi olmasa bile okul öncesi öğretmenliğini seçerdim (Ö1)".</i>	3
Şartlar	<i>"Kendi yeterliliğime okul öncesi bölümü daha uygun olmasına rağmen üniversite puanımdan dolayı sosyal bilgileri yazmak zorunda kaldım ve bu bölüme devam ederken KYG programı fırsatının olduğunu öğrenip programdan yararlanarak okul öncesi bölümüne geçtim. Ailem bu kararıma saygı duyduğunu belirtti. Atama kolaylığı veya maddi durum olarak tercih etmedim (Ö2)".</i>	1
İş olanağı	<i>"İş olanaklarının ve arkadaş çevremın geçiş yapmamda etkili oldu. Ailem beni bu düşüncem de destekledi(Ö5)".</i>	4
Zorunluluk	<i>"KYG yapmamda en önemli etken sağlık problemlerimdi ve bu sağlık problemlerimden dolayı mecburi yapmam gerekiyordu. Geçiş yapmamın bir diğer sebebi ise atama kolaylığından dolayı yaptım(Ö6)".</i>	1
G.S/3. Öğrencilerin KİYG/ÇAP yaptıktan sonra hissettiklerine yönelik görüşleri		
Kategori	Örnek Öğrenci İfadesi	f
Memnuniyet	<i>"Okul öncesi bölümüne geçtiğim için çok memnunum ve severek devam ediyorum(Ö2)".</i> <i>"ÇAP yaptığım için memnum ve severek devam ediyorum(Ö3)".</i>	6

Tablo 3 incelendiğinde, Öğrencilerin KİYG/ÇAP yapmalarında etkili olan nedenlerin ilgi, iş kaygısı ve zorunluluk olduğunu belirtirken en vazgeçilmez nedenlerinin ise ilgi, ii kaygısı ve zorunluluğun yanında şartlarında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler KİYG/ÇAP yaptıktan sonra hissettikleri en iyi duygunun memnuniyet olduğunu ifade etmişlerdir.

Tartışma

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ÇAP ve KYG yapan öğrencilerin kariyer kararsızlığı yaşamalarındaki faktörleri yetkinlik beklentisi ölçeği ve mesleki sonuç beklentisi ölçeğinde anne baba eğitim durumu, ilgi durumu ve cinsiyet değişkenleri açısından anlamlı düzeyde farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Aile etkisi ölçeğinde ise bilgi destek, maddi destek, aile beklentisi ve değer-inanç faktörlerin alt boyutuna bakıldığında bilgi destek ve maddi destek karşılaştırılmasında anlamlı düzeyde farklılık belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları ÇAP ve KYG yapan öğrencilerin kariyer kararsızlığı yaşamalarındaki faktörleri yetkinlik beklentisi ölçeği ve mesleki sonuç beklentisi ölçeğinde

anne baba eğitim durumunun anlamlı düzeyde ilişkinin olmadığı bulunmuştur. İlgili literatürde ise kariyer kararında anne baba eğitim durumunun genellikle etkili olduğu yönünde bulgular görülmektedir (İrwin & Elley, 2013; Akbayır, 2003; Bahar, 2002; Bekleviş, 2007). Bununla birlikte araştırmamızın bulgularında üniversite öğrencilerinin kariyer seçiminde ebeveynlerin eğitim seviyelerinin anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmemiştir. Ancak üniversite öğrenciler ile yapılan yüzyüze görüşmelerde dolaylı olarak anne- baba eğitim seviyelerinin bilgilendirme açısından önem taşıdığı tespit edilmiştir. Bu durum, ister Özel isterse Devlet üniversitesindeki öğrencilerin üniversiteye giriş yaptıkları program ile KİYG yaptıkları programın farklı olması ve ÇAP'la ek bir meslek programına geçmeleriyle ilgili olabilir. Çünkü araştırmamızda KİYG yapan ve ÇAP seçen öğrencilerin birinci meslek tercihleri değil, meslek değiştirme kararları incelendiği için önceki araştırmalardan farklı sonuçlar vermiş olabilir.

Araştırmanın dikkat çekici bulgusu ise öğrencilerin kariyer kararsızlığında aile etkisi ölçeğinin alt boyutları olan bilgi destek ve maddi destek arasında anlamlı düzeyde ilişkinin olduğudur. Alan yazına bakıldığında ise çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Bu çalışmalar öğrencilerin kariyer tercihinde ailenin bilgi destek sağlaması öğrencilerin ileriki dönemlerinde ve meslek tercihlerinde en az seviyede sorunlar yaşayarak devam etmesi sağlayabilecekleri düşüncesindedirler (Akdaş, 2013; Ülker, 2015). Vurucu (2010) 'da öğrencilerin hayatını ve toplumu etkileyen kariyer seçiminde ailenin desteğinin olumlu kariyer sonuçlarına neden olacağını bulgulamıştır. Yine ailenin sosyo ekonomik durumunun veya maddi destek sağlamanın çocukların kariyer tercihinde daha doğru kararlar almasında, değerlendirmesinde ve plan yapımında daha sağlıklı davranışların ortaya çıktığı alan yazındaki çalışmalarla (Çurğatay, 2010; Kazi & Akhlaq, 2017) bu çalışmanın bulgularıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin ailelerinin maddi ve bilgi olarak destek sağlamaları ÇAP ve KİYG yapmalarında önemli bir değer olduğu ve kariyer sürecinin yeniden şekillenmesinde önemli faktörler olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın diğer bulgusu, kariyer kararsızlığında ilgi durumlarının (ikna, ticaret, iş ayrıntıları, edebiyat, güzel sanatlar, müzik, sosyal yardım) nicel bulgular doğrultusunda mesleki sonuç beklentisi ölçeği ve yetkinlik beklentisi ölçeği sonucunun anlamlı bir ilişkinin olmayıp ancak nitel bulguların kariyer seçiminde ilgi kavramıyla ilişkili olduğu yönündedir. Alan yazın incelendiğinde de genellikle ilgi kavramının meslek seçiminde etkili olduğu, yüksek öğrenimini uyumlu bir şekilde devam ettirmede ve seçmiş olduğu alana da başarılı olmada etkili olduğu görülmektedir (Pişkin, 2012; Sağlam, 2009). ÇAP ve KYG yapan öğrencilerin bu çalışma bulgularında ilgi durumuyla anlamlı ilişkilerin olmaması bireylerin üniversite giriş sınavında yapmış olduğu tercihlerindeki ilgilerini doğru algıladıklarını ve bu algılar doğrultusunda eşdeğer ölçüdeki mesleki programlara da geçiş yapmalarından dolayı olabilir. Ya da birden fazla ilgi alanının fark etmesi ile çift anadal programına dahil olmalarından kaynaklı olabilmektedir.

Bu çalışmanın bir diğer bulgusu ise, ÇAP ve KİYG yapan üniversite öğrencilerinin MSBÖ ve YBÖ'lerinin puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alan yazın incelendiğinde ise, bazı çalışmalarda kariyer uyumunun cinsiyet faktörüne göre fark olmadığı görülürken (Hirschi,2009, Kalafat, 2014; Hirschi, Hermann & Keller, 2015) bazı çalışmalarda ise cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir (O'Connell vd. 2008; Siyes & Yusupu, 2015; Yiğit, 2018). Üniversite öğrencilerinin kariyer kararsızlığındaki cinsiyet değişkeni arasında farklı sonuçlar alınması bireylerin yaşamış olduğu çevre veya kültür etkisinden kaynaklı olabilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; eğitim, bireyde istendik davranışlar ve bireye meslek kazandırması sebebiyle bireyi hayata da hazırlamaktadır. Bilindiği üzere eğitimin önemli işlevlerinden

biri de bireyin ilgi, yetenek ve değerlerine uygun bir meslek seçimindeki etkisidir. Bu sebeple eğitim döneminde bireylerin kendisine uygun bir mesleğe yönelmesi ve bu doğrultuda kendisini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu araştırmamızın temel sonuçları ile ilgili olarak yeterli bilgi destek sağlanmayan, sosyo-ekonomik durum, ilgi ve yeteneklerinin farkında olamadan kariyer seçimi yapmak durumunda kalan bireylerin ÇAP ve KİYG programına dahil oldukları anlaşılmaktadır. Bu sonuçtan da anlaşılacağı üzere, öğrencinin doğru bir kariyer gelişimini sağlayacak şekilde eğitim alması ve mesleklerle ilgili olarak yeterince bilgi sahibi olması ve kendini tanıması etkili bir faktördür denilebilir.

Araştırmanın bulgularına göre ilkokuldan yüksek öğrenime kadar, hatta üniversite öğreniminde bile, öğrencilerin kariyer seçiminde gerek eğitim kurumlarından ve gerekse ebeveynlerinden yeterli bilgi destek alamadığı anlaşılmıştır. Araştırmada ayrıntılı olarak incelenen konuyla ilgili ayrıntılı önerilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

- KİYG ve ÇAP'ı bitirmiş veya halen öğrenimine devam eden öğrencilerin kariyerleri ve bu programlar hakkındaki görüşleri daha ayrıntılı olarak nitel araştırma yöntemi ile de incelenebilir.
- Araştırmamız iki devlet üniversitesi ile iki özel üniversitedeki ÇAP ve KİYG yapan öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma ülke genelinde, örneğin ülkemizin Batı ve Güney bölgelerinde kurulmuş devlet ve özel üniversitelerinde ÇAP ve KİYG yapan öğrencileri de kapsayan çalışma yapılabilir. Diğer taraftan benzer bir çalışma ülkenin Batı, Doğu, Kuzey ve Güney bölgelerini de kapsayarak daha geniş örneklem kullanılarak da yapılabilir.
- Rehber öğretmenler başta olmak üzere, ilkokuldan itibaren diğer öğretmenlerle de işbirliği yaparak öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tespit belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda isabetli meslek seçimi amacıyla her öğrenciye mutlaka kariyer gelişim envanterleri uygulanmalıdır.
- Okul idaresi, rehber öğretmen ve diğer öğretmenlerle işbirliği yaparak mesleklerin tanıtılması konusunda öğrencilerin ve velilerin bilgilendirilmesi gerekir. Bu konu da meslek haftaları düzenlenerek çeşitli meslekler tanıtılabilir.
- Akademisyenler, dekanlık ve bölüm başkanlığı 1. sınıf öğrencilerine oryantasyon programları düzenleyerek üniversitenin ÇAP ve KİYG uygulamaları hakkında bilgilendirebilir.
- Aileler, çocuklarının sosyal ve psikolojik gelişimini takip etmeli, çocuklarının ilgi ve yeteneklerini öğrenmeye çalışmalı, bu konuda çocuklarının öğretmen ve rehber öğretmenleriyle daha fazla işbirliği yaparak, özellikle rehber öğretmenin tavsiyelerini ve yönlendirmelerine daha fazla önem vermelidir.

Kaynakça

- Akbayır, K. (2003). Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin ve branş seçiminde cinsiyetin rolü, *Milli Eğitim Dergisi*,
http://infobank.fedu.metu.edu.tr/ufbmek5/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/Bildiri/t271d.pdf.
- Akdaş, G. (2013). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin ve algıladıkları aile desteğinin incelenmesi* (Tez No. 334321) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi -Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Aydın, Ç. (2014.) *Üniversite öğrencilerinde kariyer kararsızlığının özsaygı, denetim odağı ve mükemmeliyetçilik bakımından incelenmesi* (Tez No. 381793) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bahar, H. H. (2002). Tıp fakültesi ve iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin bazı sosyo-ekonomik özellikleri ile fakülte tercihleri arasındaki ilişki, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 125-144. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/67019>
- Bekleviş, F. (2007). *Öğrencilerin mesleki ilgi alanları ve ailenin meslek seçimine etkisi: Bolu ili özel dersanelerde üniversiteye hazırlık kursu gören öğrenciler üzerinde bir araştırma* (Tez No. 214445) [Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi -Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Can, A. (2017). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (5. bs.). Ankara.
- Carvalho, L., Mourão, L. ve Freitas, C. (2023). Üniversite öğrencileri için kariyer danışmanlığı: Çevrimiçi ve grup müdahalesinin değerlendirilmesi. *Mesleki Davranış Dergisi*, 140, 103820. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2022.103820>
- Creswell, J. W. & Plano-Clark, V.L. (2007). *Designing and conducting: Mixed method research*. Thousand Oaks, California: Sage Publication,
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston: Pearson.
- Çurgatay, V. (2010). *Üniversite sınavına girecek öğrencilerin meslek seçimini etkileyen sosyo- kültürel faktörler* (Tez No. 387618) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi -Malatya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gürbüz, S., & Şahin, F.(2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe, yöntem, analiz*. Seçkin Yayıncılık.
- Hirschi, A. (2009). Career adaptability development in adolescence: Multiple predictor sand effect on sense of power and life satisfaction, *Journal of Vocational Behaviour*, 74(2), 145-155.
- Hirschi, A., Herrmann, A. & Keller, A. C. (2015). Career adaptivity, adaptability, and adapting: A conceptual and empirical investigation", *Journal of Vocational Behavior*, 87, 1-10.
- Irwin, S. & Elley, S. (2013). Ebeveynlerin çocuklarının gelecekteki mesleklerine ilişkin umutları ve beklentileri. *Sosyolojik İnceleme*, 61 (1), 111-130. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2012.02139.x>
- Kalafat, T. (2014). *Kariyer geleceği algısını etkileyen kişisel faktörlerin belirlenmesine yönelik bir model çalışması* (Tez No. 370327) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaatlı, M (2017). Verilerin düzenlenmesi ve gösterimi. Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* içinden (8. baskı, ss. 3-47). Dinamik Akademi.
- Kaval, U., & Gökoğlan, K. (2020). Üniversite öğrencilerinin kariyer eğilimleri: Dicle Üniversitesi örneği. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 248-260. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1096163>
- Kavas, A. B. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin aldıkları mesleki rehberlik hizmetleri ve mesleklerini değiştirmek isteme düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(21), 111-122. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1924>

- Kazi, A. S., & Akhlaq, A. (2017). Factors affecting students' career choice. *Journal of research and reflections in education*, 2(2), 187-196. <http://www.ue.edu.pk/jrre>
- Maree, JG, Jordaan, J. ve Hartung, PJ (2022). Dezavantajlı aday üniversite öğrencileriyle grup kariyer oluşturma danışmanlığı. *Kariyer Gelişimi Üç Aylık Bülteni*, 70 (1), 79-95. <https://doi.org/10.1002/cdq.12285>
- Mertens, D. M. (2019) *Eğitim ve psikolojide araştırma ve değerlendirme*. (Seçer, İ. & Ulaş, S., Çev Ed..) Anı Yayıncılık.
- O'Connell, D. J., McNeely, E., & Hall, D. T. (2008). Unpacking personal adaptability at work. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 14(3), 248-259.
- Örücü, M. C. (2015). Sürdürülebilir eğitimde yükseköğretimin ve psikolojik danışman eğitiminin rolü ve önemi. *EKEV Akademi Dergisi*, (63), 231-242.
- Pişkin, M. (2012). Kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler, Yeşilyaprak, B.(Edt), *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı* içinden (3. Baskı, ss.44-78), Pegem Akademi.
- Ran, Z., Zeb, S., Nisar, F., Yasmin, F., Poulouva, P. ve Haider, SA (2022). Çin'deki üniversite öğrencileri arasında duygusal zekânın kariyer kararı verme zorlukları ve genel öz yeterlik üzerindeki etkisi. *Psikoloji Araştırması ve Davranış Yönetimi*, 865-874. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S358742>
- Sağlam, A. (2009). *İlköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin mesleki ilgi düzeyi ve mesleki ilgi düzeyini etkileyen etmenlerle ilgili algıları* (Tez No. 228417) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sarikaya, T., & Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/256278>
- Semerci, B. (2015). Başarıyı Etkileyen Başlangıç: Meslek Seçimi, [https://bengisemercienstitusu.com/basariyi-etkileyen-baslangic-meslek- secimi/](https://bengisemercienstitusu.com/basariyi-etkileyen-baslangic-meslek-secimi/)
- Siyez, D. M., & Yusupu, R. (2015). Üniversite öğrencilerinde kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliğinin cinsiyet rolü değişkenine göre incelenmesi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 17(1), 78-88.
- Ülker, A. (2015). *Kız meslek lisesi öğrencilerinde kariyer kararı yetkinlik beklentisinin yordayıcısı olarak aile etkisi* (Tez No. 412358) [Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi -Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Vurucu, F. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimi yeterliliği ve meslek seçimini etkileyen faktörler*. (Tez No. 299754) [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yiğit, S. (2018). *Üniversite öğrencilerinde kariyer uyumu, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve kariyer kararsızlığı* (Tez No. 516200) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- YÖK Kanunu, Madde 4, a. Fıkrası, 7. Amaç, s.5349. yok.gov.tr

Extended Abstract

Career; It is defined as the gradual and continuous progress and gaining experience and skills over time and work in any field of work in which a person can work for years. As a result of choosing a career, individuals want to earn more money, take responsibility, have

prestige, power and respect. For this reason, the profession that individuals choose has an important place in their lives. While a person's ability to communicate with many people in the environment in which he works, to establish his place in society and to work collaboratively in his environment constitutes the social aspect of a profession, the job satisfaction he will gain through this profession constitutes its psychological aspect. Because career choice; It is a way of making decisions that best suits the individual's wishes, needs, interests, abilities and values. The decision taken in line with one's own wishes and abilities can provide both professional satisfaction and high performance. In other words, for this to be the case, students must be aware of their interests, abilities and values and make choices.

In Turkey, factors such as economic concerns, finding a job easily and early, the desire to have a profession that is valued by society, and the desire to earn an economic income have an important place in students' career choices. These factors may not allow the individual to choose professions that suit his interests, abilities, values and desires. In addition, the scores and rankings obtained by students in the university entrance exam may prevent the student from receiving an education according to his interests and abilities, thus preventing him from turning to a suitable profession. In this way, some students may choose a career that suits them, while others may make the wrong choice and start their undergraduate education. However, internal transfer and double major programs constitute an important opportunity for individuals who have not made a choice in line with their own talents, interests and desires during the higher education process, or for a change in their career or for choosing an additional profession, as they become aware of more than one interest and talent. While intra-institutional transfer is where *students studying at the same university transfer to another program in the 3rd and 5th semesters*, the double major program, just like in-house transfer, is where *successful students take courses simultaneously in the 3rd and 5th semesters and study from two separate programs from the same higher education institution . is to get a diploma*. These programs are also important in terms of providing a solution to the problems that students will face in the future without wasting time. For this reason, in this study, the changes in the career decisions of students doing internal transfer (KIYG) and double major (ÇAP) are examined by variables such as parental education level, perceived interest status, sub-dimensions of family influence (information support, family expectation, financial support and value-belief). It is intended to be examined in terms of

For this purpose, explanatory mixed design was used as the research method in the study. The study group consists of a total of 82 students who are doing or have done ÇAP and KIYG at two state universities and two private universities. Conveniently accessible sampling technique was used to determine the study group. In data analysis, Kruskal Wallis Test and Mann Whitney U Test were used since the data did not show a normal distribution.

As a result of the quantitative and qualitative data analysis conducted in the study, it was found that there was a significant difference in the comparison of the information support and financial support dimensions, which are the sub-dimensions of the family influence scale, in the career indecision of the students doing ÇAP and KIYG, and it was found to be an important factor in the students' career change or choice of additional profession. It was found that there was no significant difference in the competency expectation scale and professional outcome expectation scale in terms of parents' education level, interest level and gender variables.

As a result, researchers may be advised to select larger samples and conduct more comprehensive quantitative and qualitative studies for future studies on this subject. Again Some vocational consultancy services can also be provided for students who have

hesitations about choosing the right career regarding the subject of study. In this context, vocational information activities can be carried out for secondary and high school students in line with the students' interests and abilities, in full cooperation with school counselors, branch teachers, school administration and parents, and more importance can be given to vocational guidance. At the university level, academicians can organize the necessary information meetings for first and second year undergraduate students, and KIYG and ÇAP programs can be better promoted to undergraduate students.